2025/133

29.1.2025

IZVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) 2025/133

z dne 28. januarja 2025

o spremembi Uredbe Komisije (EU) št. 965/2012 glede nekomercialnih operacij, izvedenih z žiroplanih v skladu s pravili vizualnega letenja

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije,

ob upoštevanju Uredbe (EU) 2018/1139 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2018 o skupnih pravilih na področju civilnega letalstva in ustanovitvi Agencije Evropske unije za varnost v letalstvu ter spremembi uredb (ES) št. 2111/2005, (ES) št. 1008/2008, (EU) št. 996/2010, (EU) št. 376/2014 ter direktiv 2014/30/EU in 2014/53/EU Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi uredb (ES) št. 552/2004 in (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta ter Uredbe Sveta (EGS) št. 3922/91 ([1]) in zlasti člena 31(1), točka (a) Uredbe,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Uredba Komisije (EU) št. 965/2012 ([2]) določa tehnične zahteve in upravne postopke za letalske operacije zrakoplovov v skladu z Uredbo (EU) 2018/1139.

(2) Na trg Evropske unije prihajajo novi tipi žiroplanov z največjo vzletno maso nad 600 kg. Pričakuje se, da bodo ti zrakoplovi vključeni le v nekomercialne operacije, ki se izvajajo v skladu s pravili vizualnega letenja (VFR). Čeprav ti zrakoplovi spadajo na področje uporabe Uredbe (EU) 2018/1139, trenutno niso vključeni v Uredbo (EU) št. 965/2012.

(3) Uredbo (EU) št. 965/2012 bi bilo zato treba spremeniti, da se določijo ustrezna pravila Evropske unije za varne operacije z žiroplani, ki bodo zagotavljala enotno izvajanje in skladnost z bistvenimi zahtevami iz člena 29 Uredbe (EU) 2018/1139.

(4) Agencija Evropske unije za varnost v letalstvu je pripravila osnutek izvedbenega akta in ga Komisiji predložila skupaj z mnenjem št. 04/2024 ([3]) v skladu s členom 76(1) Uredbe (EU) 2018/1139.

(5) Ukrepi iz te uredbe so v skladu z mnenjem odbora, ustanovljenega v skladu s členom 127 Uredbe (EU) 2018/1139 –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

Člen 1

Uredba (EU) št. 965/2012 se spremeni:

(1) člen 1 se spremeni:

(a) v odstavku 1 se beseda „helikopterji“ nadomesti z besedo „rotoplani“;

([1]) UL L 212, 22.8.2018, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1139/oj.
([2]) Uredba Komisije (EU) št. 965/2012 z dne 5. oktobra 2012 o tehničnih zahtevah in upravnih postopkih za letalske operacije v skladu z Uredbo (ES) št. 216/2008 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 296, 25.10.2012, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2012/965/oj).
([3]) https://www.easa.europa.eu/en/document-library/opinions/opinion-no-042024.

(b) vstavi se naslednji odstavek 8:

„8. Ta uredba se ne uporablja za naslednje operacije, ki se izvajajo z žiroplani:

(a) komercialne operacije, razen operacij iz člena 6(4a);

(b) operacije, ki se izvajajo v skladu s pravili instrumentalnega letenja.“;

(2) v členu 2 se vstavi naslednja točka 15:

„15. ‚Žiroplan‘ pomeni tip rotoplana, ki dobi med letom vzgon v zraku zaradi reakcije zraka na največ dva rotorja, ki se prosto vrtita na pretežno navpičnih oseh.“;

(3) člen 5 se spremeni:

(a) vstavi se naslednji odstavek 4a:

„4a. Operatorji žiroplanov, ki izvajajo nekomercialne operacije v skladu s pravili vizualnega letenja, zrakoplov upravljajo v skladu z določbami iz Priloge VII.“;

(b) v odstavku 5, točka (b), se beseda „helikopterje“ nadomesti z besedo „rotoplane“;

(4) člen 6 se spremeni:

v odstavku 3, točki (a) in (b), se beseda „helikopterja“ nadomesti z besedo „rotoplana“;

(5) Priloga I (Opredelitev izrazov, ki se uporabljajo v prilogah II do IX) in Priloga VII (Del NCO) se spremenita v skladu s Prilogo k tej uredbi.

Člen 2

Začetek veljavnosti in uporaba

Ta uredba začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Uporablja se od 18. februarja 2026.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju, 28. januarja 2025

Za Komisijo
predsednica
Ursula VON DER LEYEN

PRILOGA

Uredba (EU) št. 965/2012 se spremeni:

(1) Priloga I (Opredelitev izrazov, ki se uporabljajo v prilogah II do IX) se spremeni:

(a) v opredelitvi (30) se za besedo „letalih“ vstavita besedi „ali žiroplanih“;

(b) v opredelitvi (69) se v točki (a)(ii) beseda „helikopterju“ nadomesti z besedo „rotoplanu“;

(c) v opredelitvi (82) se v točki (b) beseda „helikopterju“ nadomesti z besedo „rotoplanu“;

(2) Priloga VII (del NCO) se spremeni:

(a) točka NCO.GEN.115 se nadomesti z naslednjim:

„NCO.GEN.115 Vožnja letal ali žiroplanov po tleh

Letalo ali žiroplan se vozi po tleh na območju letališča, predvidenem za gibanje, samo če je oseba pri krmilu:

(a) ustrezno usposobljen pilot ali

(b) jo je imenoval operator in:

(1) je usposobljena za vožnjo letala ali žiroplana po tleh;

(2) je usposobljena za uporabo radijske postaje, če se zahteva radijska komunikacija;

(3) je bila seznanjena z načrtom letališča, zračnimi potmi, znaki, označbami, lučmi ter signali, navodili, frazeologijo in postopki kontrole zračnega prometa (KZP) ter

(4) je sposobna upoštevati operativne standarde, ki se zahtevajo za varno gibanje letala ali žiroplana po aerodromu.“;

(b) naslov točke NCO.OP.120 se nadomesti z naslednjim:

„**NCO.OP.120 Postopki za zmanjševanje hrupa**“;

(c) naslov točke NCO.OP.125 se nadomesti z naslednjim:

„**NCO.OP.125 Zaloga goriva/energije in olja**“;

(d) naslov točke NCO.OP.155 se nadomesti z naslednjim:

„NCO.OP.155 Kajenje na zrakoplovu“;

(e) naslov točke NCO.OP.175 se nadomesti z naslednjim:

„**NCO.OP.175 Pogoji za vzlet**“;

(f) vstavi se naslednja nova točka NCO.OP.207:

„NCO.OP.207 Pogoji pri priletu in pristanku – žiroplani

Poveljujoči pilot se pred začetkom prileta za pristanek prepriča, da po podatkih, ki so mu na voljo, vreme na aerodromu ali območju delovanja ter stanje vzletno-pristajalne steze, ki jo namerava uporabiti, ne bosta ovirala varnega prileta, pristanka ali neuspelega prileta.“;

(g) v poddelu D se naslov oddelka 2 nadomesti z naslednjim:

„ODDELEK 2 – ROTOPLANI“;

(h) v točki NCO.IDE.H.100 se v točkah (a)(4) in (c)(2) beseda „helikopterju“ oz. „helikopterja“ nadomesti z besedo „rotoplanu“ oz. „rotoplana“;

(i) točka NCO.IDE.H.105 se nadomesti z naslednjim:

„NCO.IDE.H.105 Minimalna oprema za let

Let se ne začne, če kateri koli od instrumentov, delov opreme ali funkcij rotoplana, ki so potrebni za načrtovani let, ne deluje ali manjka, razen če:

(a) se rotoplan uporablja v skladu s seznamom MEL, če je določen, ali

(b) ima rotoplan dovoljenje za letenje, izdano v skladu z veljavnimi zahtevami glede plovnosti.“;

(j) točka NCO.IDE.H.115 se nadomesti z naslednjim:

„**NCO.IDE.H.115 Operativne luči**

Rotoplani, ki se uporabljajo ponoči, so opremljeni s:

(a) sistemom luči proti trčenju;

(b) navigacijskimi/pozicijskimi lučmi;

(c) pristajalnim žarometom;

(d) razsvetljavo, ki se napaja iz električnega sistema rotoplana in zagotavlja ustrezno osvetlitev vseh instrumentov in opreme, pomembnih za varno delovanje rotoplana;

(e) razsvetljavo, ki se napaja iz električnega sistema rotoplana in zagotavlja osvetlitev vseh prostorov za potnike;

(f) samostojno prenosno svetilko za vsa mesta članov posadke in

(g) lučmi zaradi uskladitve z Mednarodnimi predpisi za preprečevanje trčenj na morju, če je rotoplan amfibijski.“;

(k) točka NCO.IDE.H.120 se spremeni:

(i) v točki (a) se beseda „Helikopterji“ nadomesti z besedo „Rotoplani“;

(ii) v točki (b) se uvodni stavek nadomesti z naslednjim:

„(b) Rotoplani, ki se uporabljajo v vizualnih meteoroloških razmerah (VMC) ponoči ali pri vidljivosti manj kot 1 500 m ali v razmerah, ko rotoplana ni mogoče zadržati na želeni poti leta brez enega ali več dodatnih instrumentov, imajo poleg opreme iz točke (a) še naslednjo opremo:“;

(iii) točka (c) se nadomesti z naslednjim:

„(c) Rotoplani, ki se uporabljajo pri vidljivosti manj kot 1 500 m ali v razmerah, ko rotoplana ni mogoče zadržati na želeni poti leta brez enega ali več dodatnih instrumentov, imajo poleg opreme iz točk (a) in (b) še napravo za preprečevanje napak v delovanju sistema za prikaz hitrosti iz točke (a)(4) zaradi kondenzacije ali zaledenitve.“;

(l) v točki NCO.IDE.H.135 se beseda „Helikopterji“ nadomesti z besedo „Rotoplani“;

(m) točka NCO.IDE.H.140 se nadomesti z naslednjim:

„NCO.IDE.H.140 Sedeži, sedežni varnostni pasovi, zadrževalni sistemi in otroške zadrževalne naprave

(a) Rotoplani so opremljeni s:

(1) sedeži ali ležišči za vse osebe na zrakoplovu, stare 24 mesecev ali več, ali mesti za vse člane posadke ali strokovnjake za nalogo na krovu zrakoplova;

(2) varnostnim pasom na vsakem potniškem sedežu in zadrževalnimi pasovi za vsako ležišče ter zadrževalnimi napravami za vsako mesto;

(3) za rotoplane, ki jim je bilo individualno spričevalo o plovnosti prvič izdano po 31. decembru 2012, varnostnim pasom z zadrževalnim sistemom za zgornji del trupa za vsakega potnika, starega 24 mesecev ali več;

(4) otroško zadrževalno napravo za vse osebe na rotoplanu, mlajše od 24 mesecev, in

(5) varnostnim pasom z zadrževalnim sistemom za zgornji del trupa z vgrajeno napravo, ki pri hitrem zaviranju samodejno zadrži trup osebe, ki je s pasom pripeta, na vsakem sedežu letalske posadke.

(b) Varnostni pas z zadrževalnim sistemom za zgornji del trupa ima enotočkovno odpenjanje.“;

(n) v točki NCO.IDE.H.145 se v točki (a) beseda „Helikopterji“ nadomesti z besedo „Rotoplani“;

(o) točka NCO.IDE.H.155 se nadomesti z naslednjim:

„NCO.IDE.H.155 Dodatni kisik – rotoplani, ki nimajo kabine pod tlakom

Rotoplani, v katerih kabina ni pod tlakom in se uporabljajo, ko se zahteva oskrba s kisikom v skladu z NCO.OP.190, so opremljeni z napravo za shranjevanje in razdeljevanje kisika, s katero je mogoče shraniti in razdeliti potrebne zaloge kisika.“;

(p) v točki NCO.IDE.H.160 se uvodni stavek v točki (a) nadomesti z naslednjim:

„(a) Rotoplani, razen helikopterjev ELA2, so opremljeni z najmanj enim ročnim gasilnim aparatom:“;

(q) v točki NCO.IDE.H.165 se uvodni stavek nadomesti z naslednjim:

„Če so predeli trupa rotoplana, ki so primerni za vdor reševalnih ekip v zrakoplov v sili, označeni, se ti predeli označijo v skladu s prikazom 1.“;

(r) točka NCO.IDE.170 se nadomesti z naslednjim:

„NCO.IDE.H.170 Oddajniki signala na kraju nesreče (ELT)

(a) Rotoplani, certificirani za največje število operativnih potniških sedežev nad šest, so opremljeni s:

(1) samodejnim oddajnikom signala na kraju nesreče in

(2) enim ELT za preživele (ELT(S)) v rešilnem čolnu ali na rešilnem jopiču, če se rotoplan uporablja na razdalji od kopnega, ki presega tri minute letenja pri običajni potovalni hitrosti.

(b) Rotoplani, certificirani za največje število operativnih potniških sedežev šest ali manj, so opremljeni z oddajnikom signala na kraju nesreče za preživele (ELT(S)) ali osebnim označevalcem kraja (PLB), ki ga ima na sebi član posadke ali potnik, ali z avtomatskim ELT.

(c) ELT katere koli vrste in PLB so zmožni hkrati oddajati na frekvencah 121,5 MHz in 406 MHz.“;

(s) točka NCO.IDE.H.175 se nadomesti z naslednjim:

„NCO.IDE.H.175 Leti nad vodo

(a) Rotoplani so opremljeni z rešilnimi jopiči za vse osebe na rotoplanu ali enakovrednimi napihljivimi napravami za vse osebe na rotoplanu, mlajše od 24 mesecev, ki jih imajo te na sebi ali so zloženi na mestih, na katerih jih osebe, ki naj bi jih uporabljale, zlahka dosežejo s svojega sedeža ali ležišča, če:

(1) se uporabljajo pri letenju nad vodo na taki razdalji od kopnega, ki presega avtorotacijsko razdaljo, če v primeru odpovedi ključnega motorja rotoplan ne more zadržati vodoravnega leta; ali

(2) se uporabljajo pri letenju nad vodo na taki razdalji od kopnega, ki je ni mogoče prejadrati, če v primeru odpovedi ključnega motorja rotoplan ne more zadržati vodoravnega leta; ali

(3) se uporabljajo pri letenju nad vodo v oddaljenosti od kopnega, ki presega 10 minut letenja pri običajni potovalni hitrosti, če v primeru odpovedi ključnega motorja rotoplan lahko zadrži vodoravni let, ali

(4) se uporabljajo pri vzletanju ali pristajanju na aerodromu/območju delovanja, kjer vzletna ali priletna pot poteka nad vodo.

(b) Vsak rešilni jopič ali enakovredna individualno napihljiva naprava je opremljena z virom električne osvetlitve za lažje lociranje oseb.

(c) Vodja rotoplana, ki se uporablja nad vodo na razdalji od kopnega, ki presega 30 minut letenja pri običajni potovalni hitrosti ali 50 NM, kar od tega je manj, ugotovi tveganja za preživele iz rotoplana v primeru zasilnega pristanka na vodi, na podlagi katerih določi, da bo na rotoplanu:

(1) oprema za oddajanje signalov v sili;

(2) dovolj rešilnih čolnov, da lahko sprejmejo vse osebe na rotoplanu, in ki so zloženi tako, da omogočajo takojšnjo uporabo v sili, in

(3) reševalna oprema, ki zagotavlja sredstva za ohranjanje življenja, kot je ustrezno za predvideni let.

(d) Vodja rotoplana ugotovi tveganja za preživele iz rotoplana v primeru zasilnega pristanka na vodi pri odločanju, ali si morajo vse osebe na rotoplanu nadeti rešilni jopič iz točke (a).“;

(t) v točki NCO.IDE.H.180 se beseda „Helikopterji“ nadomesti z besedo „Rotoplani“;

(u) točka NCO.IDE.H.185 se nadomesti z naslednjim:

„NCO.IDE.H.185 Vsi rotoplani na letih nad vodo – zasilni pristanek na vodi

Rotoplani, ki letijo nad vodo v neprijaznem okolju v oddaljenosti od kopnega več kot 50 NM, so eno od navedenega:

(a) projektirani za pristanek na vodi v skladu z ustreznimi certifikacijskimi specifikacijami;

(b) certificirani za zasilni pristanek na vodi v skladu z ustreznimi certifikacijskimi specifikacijami;

(c) opremljeni z reševalno opremo za lebdenje na vodi.“;

(v) točka NCO.IDE.H.190 se nadomesti z naslednjim:

„NCO.IDE.H.190 Radiokomunikacijska oprema

(a) Če je to v skladu z zahtevami za zračni prostor, v katerem letijo, so rotoplani opremljeni z radiokomunikacijsko opremo, s katero se lahko izvaja dvosmerna komunikacija z aeronavtičnimi postajami in na frekvencah, ki so v skladu z zahtevami za zračni prostor.

(b) Radiokomunikacijska oprema, če se zahteva v skladu s točko (a), omogoča komuniciranje na letalski frekvenci 121,5 MHz za pomoč v sili.

(c) Če se zahteva več komunikacijskih oprem, so te med seboj ločene do te mere, da okvara ene ne povzroči okvare druge.

(d) Če se zahteva radijski komunikacijski sistem, so rotoplani opremljeni z interfonskim sistemom za letalsko posadko iz NCO.IDE.H.135 in gumbom za oddajanje na krmilu za vsakega zahtevanega pilota in/ali člana posadke na njegovi delovni postaji.“;

(w) v točki NCO.IDE.H.200 se beseda „helikopterji“ nadomesti z besedo „rotoplani“;

(y) vstavi se naslednja nova točka NCO.SPEC.172:

„NCO.SPEC.172 Merila za zmogljivost in delovanje – žiroplani

Vodja zrakoplova pri upravljanju žiroplana na višini manj kot 150 m (500 ft) nad nenaseljenim območjem za operacije žiroplanov, ki v primeru odpovedi ključnega motorja ne morejo zadržati vodoravnega leta:

(a) določi operativne postopke, da se čim bolj omejijo posledice odpovedi motorja in

(b) vsem članom posadke in strokovnjakom za nalogo na zrakoplovu da navodila o postopkih, ki jih je treba opraviti v primeru zasilnega pristanka.“.